

Competenties Kerkmusicus Anno Nu - Vakopleiding

Datum: 31 augustus 2017

Plaats: Conservatorium Utrecht /HKU

Aanwezig: Erik Zwiep (Codarts), Marc Schaap (Kerkmuziekopleiding NSGV R'dam), Hanna Rijken (Codarts), Peter Ouwerkerk (PKN), Mark Lippe (HKU), Rein van der Kluit (ISOK), Anje de Heer (Huis v.d. Kerkmuziek)

Kort aanwezig: Joop v.d. Deuren (HKU)

Met kennisgeving afwezig: Wim Ruessink (ISOK)

Achtergrond van het gesprek

- Op de bijeenkomst *Competenties Kerkmusicus Anno Nu* van 24 mei jl. kon niet uitgebreid worden ingegaan op de vakopleiding;
- De bijeenkomst van 24 mei jl. maakt deel uit van een 'drietrapsraket': op de actuele situatie toegesneden competenties benoemen – opnieuw vaststellen van kerndoelen en toetsingskaders van de opleidingen KM 1 t/m 3 – actualiseren Regeling Kerkmuziek (in ieder geval de Generale Regeling/PKN).
- Een van de speerpunten van het Huis van de Kerkmuziek: komen tot een complete leerlijn. Het HBO levert de vakopleiding, de professionele kerkmusici zijn vervolgens ook degenen die de overige opleidingen moeten verzorgen.
- Op de achtergrond van dit alles: het veranderende werkveld;

HBO-Kerkmuziek

1. Utrecht/HKU:

- Formatie:** groepsgrootte 10; gemiddeld 2 á 3 personen per jaar (d.w.z. er wordt geld op toegelegd en dat mag)
- Aantal studenten** kerkmuziek:
 - op dit moment allen protestant; de laatste RK 2-3 jaar geleden afgestudeerd
 - 1 afgestudeerde kerkpianist (2017), op dit moment 1 nieuwe student kerkpiano
- Probleem:** aantal aanmeldingen. Wat in Utrecht tegenwerkt: potentiële studenten hebben geen keuze t.a.v. de orgeldocent, er is er maar één. Bovendien: studenten uit de Biblebelt (waar de orgelstudenten veelal vandaan komen) kiezen eerder voor Rotterdam en docent Bas de Vroome die hun 'taal' spreekt. En verder: de docent koördirectie heeft geen feeling met kerkmuziek.
- Curriculum:**
 - hymnologie (64 u = 2 jr)
 - liturgiek (werkcollege)
 - kerkmuziekgeschiedenis (32 u)
 - cantoraat en practicum (64 u)
 - gregoriaans incl. zingen in de schola (64 u) / combi met andere vakken
 - kerkelijk orgelspel incl. improvisatie (4 jaar)
 - kerkelijk componeren (32 u)
 - zang (64 u)
 - piano (4 jr verplicht bijvak bij hoofdvak orgel: 2 jaar klassiek, 2 jaar licht incl. theorie jazz & pop)
 - ensembleleiding (van klassiek tot pop) / combi met andere vakken
 - ondernemerschap (vast onderdeel bachelor)

- xii. stage
- e. **Samenstelling curriculum** i.o.m. Christiaan Winter
- f. **Praktijkgerelateerd:**
 - i. probleem: de enorme diversiteit van het werkveld. Deze breedte valt binnen de opleiding niet te dekken. En dus is het hoogst haalbare: tools meegeven zodat men zich zelfstandig kan blijven ontwikkelen (concreet: de basale technische vaardigheden in de breedte)
 - ii. probleem: 'er is zoveel, dat we aan spelen niet meer toekomen' (opmerking van studenten)
- g. **Minors:**
 - i. Zijn er heel lang niet geweest maar het komt er weer aan;
 - ii. Op komst: *Minor Worshipleader*
 - 1. in samenwerking met de CHE (Chr. Hogeschool Ede) en op verzoek van hen;
 - 2. voltijds minor;
 - 3. van start: 1 september 2018
 - 4. verdere info:
 - a. op de minor zitten toelatingseisen, maar minder hoog dan het toelatingsniveau voor de conservatoriumstudie
 - b. kostenneutraal voor de HBO-student, daarbuiten contractstudie
 - c. de opleiding heeft overeenkomsten met de nieuwe opleiding *Musician 3.0* (i.c. een opleiding gericht op maakprocessen – integratie muziek en onderwijs in buurthuiscontext).

2. Rotterdam/Codarts

- a. **Orgelklas:** op dit moment 11 studenten nieuw (maximaal: 15 p.j.).
- b. **Kerkmuziek** is een integraal onderdeel van de orgelstudie
- c. **Echter:** de vervangingsvraag is groter dan de output
- d. m.b.t. het **curriculum:**
 - i. zwaartepunt algemene competentievakken ligt in jr. 1 en 2; in verband daarmee komen de kerkmuzikale vakken voornamelijk in jr. 3 en 4. Wel: kerkelijk orgelspel vanaf jr. 1
 - ii. uren:
 - 1. liturgiek 64
 - 2. hymnologie 64
 - 3. cantoraat 64
 - 4. gregoriaans 32
 - 5. zang 64
 - 6. kerkelijk orgelspel (begint als groepsles, in het laatste jaar improvisatie individueel)
 - iii. lichte muziek is geïntegreerd (docent hymnologie [?]) kreeg daartoe intern een opleiding lichte muziek)
 - iv. koordirectie: minor
 - v. ensembleleiding: zit in de minor koordirectie
 - vi. Stage (Laurenskerk): als onderdeel van liturgiek / diverse typen diensten
 - vii. Verder: verplicht diensten elders bijwonen.

3. Neven-opties HBO-niveau

- a. *NSGV Rotterdam* (Marc Schaap)
 - i. RK. werkveld verandert drastisch: grenzeloos tekort aan vakmusici, decentralisatie, fors krimpend koorbestand, de klassieke liturgie incl. kerkmuziek marginaliseert, de overige stromingen (pop- en middenkoren) gaan hun eigen weg, van hogerhand geregeld en streng begrensd liedrepertoire.
 - ii. positieve ontwikkeling: als gevolg van de fusies professionaliseren kerkbesturen;
 - iii. De amateur-opleiding in Rotterdam ('Kerkmuziekopleidingen') lopen goed. Veel KM 3, waaronder mensen die verder willen studeren. Ze kiezen echter niet voor het

conservatorium, maar willen een studie die specifiek RK is. Op dit moment: 4 gegadigden, allen met een eerder conservatoriumstudie (maar geen kerkmuziek).

- iv. Vandaar: plannen voor een studie op HBO-niveau voor de RK-praktijk, als applicatie.
 - v. HBO-niveau: geen accreditatie, wel leidend binnen de RK tot de bijbehorende bevoegdheidsverklaring
- b. *Meester-gezeltraject* (ISOK/PKN)
- i. Bedoeld voor professionele organisten en koordirigenten die door omstandigheden tijdens hun conservatoriumstudie geen kerkmuziek hebben gestudeerd;
 - ii. Doelniveau: vergelijkbaar met Praktijkdiploma Kerkmuziek;
 - iii. Niet geaccrediteerd, wel leidend tot een certificaat dat, samen met het eerder aan het conservatorium behaalde hoofdvak-diploma, recht geeft op de tweede- of eerstegraads bevoegdheid volgens de Generale Regeling voor de Kerkmusici
 - iv. Tijdelijke optie: alleen voor afgestudeerden tot 2016
 - v. Opzet: zelfstudie op basis van een persoonlijk studieplan en met privé-docent. Binnen 3 jaar toetsing volgens HBO-eisen.

Uit het gesprek

1. **Minorstructuur (HBO-wet):** keuzevakken in jr. 3 en 4 / 12 studiepunten / 2 minors per jaar
2. **Uitwisseling:**
 - a. Rotterdam heeft uitwisselingsmogelijkheden met het Kon. Cons. Den Haag
3. **Opties & Ideeën:**
 - a. T.a.v. de curricula:
 - i. 2 jaar Gregoriaans (Utrecht) – staat deze omvang in verhouding tot de eisen van het huidige werkveld? Is het een optie uren vrij te maken voor andere vakken/vaardigheden?
 - ii. Is er uitwisseling tussen Utrecht en Rotterdam mogelijk? → regelen op bestuursniveau
 - iii. En is er op die manier specialisatie mogelijk en daarmee verbreding van het vakkenaanbod?
 - b. T.a.v. de minors:
 - i. Een minor Klassieke Kerkmuziek aanbieden (bijv. voor studenten theologie/klassieke talen/kunstgeschiedenis e.a.)
 - c. T.a.v. de potentiële RK-opleiding Rotterdam:
 - i. is hier de meester-gezel-structuur een optie?
 - ii. is hier een minor-structuur als die van de Minor Worshipleader een optie: een applicatie waarbij het conservatorium de muzikale vakken aanbiedt en het specifiek kerkeigene vanuit de kerkelijke context? → verkennend gesprek MS en EZ
 - d. Extra's:
 - i. voorheen had de ISOK een potje waaruit extra activiteiten voor de conservatoria kon worden bekostigd (studiereis/-dag) of gesubsidieerd. Is dat opnieuw mogelijk, via fondsenwerving?
 - e. Het werkveld is blijvend in verandering. → waarnemen wat de praktijk vraagt en daarop komen met aanbod, bijv. in de vorm van applicaties, in samenwerking
 - f. Overleg:
 - i. In principe tweemaal per jaar
 - ii. De eerstvolgende bijeenkomst: **februari 2018**